

**การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาปีที่ 2**

**An Integrated Curriculum Development of Work-Oriented Subject and Technology
to Enhance Moral Behaviors of Prathomsuksa II Students.***

พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ **

ดร.ปริญญา ทองสอน ***

ดร.ประชา อินัง ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเจตคติเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชาชลบุรี ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ 1) การสุ่มเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 ห้องเรียน สุ่มมา 2 ห้องเรียน 2) การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน

จำนวน 50 คน และเป็นกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรม ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) แบบ Randomized Control, Pre-test–Post-test Control, Group Design วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และทดสอบค่า t - test แบบ Dependent Samples, Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA และ ANCOVA

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพอยู่ในระดับ

* คุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรการศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ดีมาก หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน และมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน และผลการเปรียบเทียบค่านิยมสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่านิยมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่านิยมเชิงจริยธรรมหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: หลักสูตรบูรณาการ/พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

Abstract

The purpose of this research was to develop the integrated curriculum development of work-oriented subject and technology to enhance moral behaviors of prathomsuksa II students and to compare an achievement of the learning process, moral behaviors and moral attitudes of the students. The sample used in this research consisted of prathomsuksa II students of Darasamutr, School, Sriracha, Chonburi in the first term of the academic year 2009. The sample, derived by means of Multi-stage Random Sampling, consisted of 2 steps. The first step is done by Cluster Sampling of 2 classes from the total of 8 classes of prathomsuksa II students and the second step is done by Sample Random Sampling of 2 classes to

classify one as the experimental group and the other as the control group. The first 50 students was the experimental group and the second 50 students was the control group. The research instruments were an achievement test, a moral behavior observation form and a moral attitude measurement form. The research methodology followed (Quasi Experimental Design) Randomized Control, Pre-test Post-test Control, Group Design. The data were analyzed by descriptive statistics, using SPSS and t-test - Dependent Samples, t-test - Independent Samples, ANOVA and ANCOVA.

The results indicated that there was a very high quality of integrated curriculum of work-oriented subject and technology to enhance moral behaviors of prathomsuksa II students. The curriculum was complete and the components were appropriate for the method as to develop the moral behavior of the students. The achievement and moral behavior of the experimental group was higher than the control group with the significance at .05 level. Furthermore moral attitude of the experimental group was higher than the control group with the significance at .05 level as indicated by its mean. In addition, the qualification of honesty, responsibility and discipline, the experimental group was higher than the control group with the significance at .05 level.

Keywords: An Integrated Curriculum / Enhance Moral Behaviors

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านโครงสร้างของระบบต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวคน แต่ขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย ส่งผลให้เกิดความอ่อนแอของสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรม จริยธรรม และปัญหาทางสังคมมากขึ้น เช่น เด็กไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ขาดความรับผิดชอบ ชอบโกหก ไม่มีความซื่อสัตย์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ทำโครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย พบว่าระดับคุณธรรมจริยธรรมในหมู่คนไทยลดลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติสัมปชัญญะ และความมีระเบียบวินัย (นราทิพย์ พุ่มทรัพย์, 2552, หน้า 22)

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีความพร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ

ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, ความนำ)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นในการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาจริยธรรมของนักเรียน และการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559 และเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) โดยกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนไว้ 7 มาตรฐาน และในมาตรฐานที่ 1 กำหนดว่าผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2551, หน้า 34) เพื่อบรรลุตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียน ซึ่งถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ที่จะบอกถึงคุณภาพของสถาน-

ศึกษา ผลสำเร็จจากการดำเนินงานการจัดการศึกษา คือ นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลในสังคมให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรู้ เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาของหลักสูตรรายวิชา ที่ขาดการบูรณาการจริยธรรมให้เด่นชัดและปัญหาของครูระดับประถมศึกษาที่ขาดความพร้อมในการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตร จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการบูรณาการในรูปแบบการบูรณาการสอดแทรก (Infusion) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสติปัญญาเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเจตคติเชิงจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย ให้เกิดกับนักเรียนอย่างยั่งยืน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเจตคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีเจตคติเชิงจริยธรรมหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) และพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งครูผู้สอนสามารถบูรณาการการเรียนการสอนโดยในรูปแบบการบูรณาการการสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจริยธรรมที่จำเป็นเร่งด่วนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย สอดแทรกในเนื้อหาและกระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้เป็นผู้กระทำ (Active Learning) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

(Self-directed Learning) ทำให้มีพัฒนาการทางสติปัญญา เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงจริยธรรมได้อย่างชัดเจน โดยใช้เทคนิคการสอน 7 วิธีเป็นกลยุทธ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ 1) กระบวนการกลุ่ม (Group Process) 2) การระดมสมอง (Brain-

storming Method) 3) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) 4) กระบวนการคิด (KWLH Plus) 5) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) 6) การสร้างความตระหนัก (Awareness Conformation) และ 7) กรณีศึกษา (Case Study Method) ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นไปจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน และปรับใช้กับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

3. สถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษามาขยายผล และเป็นแนวทางปฏิบัติตามหลักการของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบูรณาการ เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2 ห้องเรียน โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ชลบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้น ดังนี้

1.1 การสุ่มเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 ห้องเรียน สุ่มมา 2 ห้องเรียน

1.2 การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 2 ห้องเรียน จับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน และเป็นกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นนี้เป็นการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งมีแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2 ขั้น ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมและกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีพัฒนาการพัฒนาจริยธรรม จริยธรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร และหลักสูตรบูรณาการจากการศึกษารูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1967, pp. 347-349) อ้างอิงถึงใน สุนทร บำเรอราช, 2536, หน้า 151) ผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการแบ่งเป็น 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตร ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

2. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจริยธรรม มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนด้านพฤติกรรมศาสตร์ และด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน 14 คน

และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาจำนวน 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นกรอบความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็นจำนวน 10 ข้อ

2.2.2 ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เพื่อออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามการวิจัย และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์จริยธรรมที่สำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตร

ขั้นนี้ เป็นการเขียนเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นที่ 1 แบ่งเป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. การสร้างเค้าโครงหลักสูตร ผู้วิจัยนำแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของหลักสูตรบูรณาการ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรบูรณาการ และโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ

1.2 กำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

บูรณาการ ดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 กำหนดหลักการและเหตุผล โดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด งานวิจัย และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

1.2.2 กำหนดแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยศึกษาปรัชญาในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นของหลักสูตรบูรณาการ และหลักการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาจริยธรรม

ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งหลักสูตรได้ยึดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Self - Directed Learning) การบูรณาการในรูปแบบการสอดแทรกโดยใช้เทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน เป็นกลยุทธ์ในการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

1.2.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบูรณาการ เพื่อให้ให้นักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการ ได้พัฒนาตนเองด้านการมีจริยธรรม และเมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบูรณาการแล้ว สามารถเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีจริยธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2.4 กำหนดเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการ โครงสร้างของหลักสูตรบูรณาการแบ่งเป็น 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ จำนวน 15 คาบ ๆ ละ 50 นาที

2. การตรวจสอบหลักสูตร นำเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ความถูกต้อง และความเหมาะสม โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของปุยซองค์ (Puissance Measure) ซึ่งประเมินองค์ประกอบ 3 ส่วนของหลักสูตร คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำค่าที่ได้จากการประเมินไปเทียบกับค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการประเมินเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการ ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเห็นว่าเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการมีระดับคุณภาพหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 10.27 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วปรากฏว่าหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรบูรณาการ ก่อนนำไปใช้ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการจากผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์คือ 10-18 ถือว่ามีความเหมาะสมมาก ซึ่งดูจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เมื่อรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละด้าน ได้คะแนนระดับคุณภาพหลักสูตรเท่ากับ 10.27 ซึ่งถือว่า หลักสูตรบูรณาการอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

เมื่อเค้าโครงหลักสูตรบูรณาการได้รับ

การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนคาราสุมุทศรีราชา ชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และแบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรม โดยใช้แผนการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ Randomized Control, Pre-test-Post-test Control, Group Design (Fraenkel & Wallen, 2000, pp. 290-291) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-Test) ก่อนการเข้ารับการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำไปยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองยินยอมเนื่องจากกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ต้องเข้ารับการเรียนรู้ตามกระบวนการของหลักสูตรบูรณาการ และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จะได้รับการทดสอบหลังการทดลอง (Post-Test) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA และ ANCOVA ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรด้านโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการและรายละเอียด

ที่เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรบูรณาการ ในส่วนที่มีขอบกว้างอยู่ เพื่อให้หลักสูตรมีความถูกต้อง เหมาะสม และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

จากข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า จริยธรรมที่จำเป็นของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย และรูปแบบของหลักสูตรบูรณาการ พบว่า หลักสูตรบูรณาการควรมีองค์ประกอบ ดังนี้ หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรบูรณาการ โครงสร้างของหลักสูตรบูรณาการ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล การบูรณาการในรูปแบบการสอนแบบผสมผสาน ระหว่างการเรียนรู้ที่เกิดจากนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคการสอน 7 เทคนิคซึ่งเน้นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงการกระทำ การดำเนินการ และการสรุปมากกว่าครู

2. ผลการสร้างหลักสูตรบูรณาการ

ได้หลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถม

ศึกษาปีที่ 2 ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และเหมาะสมกับแนวทางการเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรบูรณาการโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งใช้เทคนิคการประเมินหลักสูตรแบบปุชซองค์ (Puissance Measure) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.27 ซึ่งแปลความหมาย ตามเกณฑ์การประเมินถือว่าหลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก สามารถนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 ผลการศึกษานำร่อง เมื่อนำหลักสูตรบูรณาการทดลองใช้เพื่อความเป็นไปได้ของหลักสูตรกับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ชลบุรี ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร พบว่า ภาพรวมของหลักสูตรบูรณาการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

3.2 ผลการนำหลักสูตรบูรณาการไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง จำนวนนักเรียน 50 คน ซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนดาราสมุทร อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเจตคติเชิงจริยธรรม หลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 26.46 คะแนน ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.23 คะแนน และด้านเจตคติเชิงจริยธรรมมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับเท่ากับ 27.07 คะแนน ตามลำดับ และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 20.22 คะแนน ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.16 คะแนน และด้านเจตคติเชิงจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.31 คะแนน ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วน มีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาในสังคมปัจจุบัน และความต้องการของผู้เรียน ผลที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรที่มีขั้นประกอบด้วย 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัย

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการสร้างแบบสอบถาม และกำหนดผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดของแมค มิลเลน ที่พบว่า เมื่อจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไป จะทำให้อัตราคาดเคลื่อนน้อยที่สุด และจะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และครบถ้วน มีความแตกต่างกันตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด จากข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า จริยธรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ปีที่ 2 คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และ ความมีระเบียบวินัย สรุปความได้ว่า ในการพัฒนาจริยธรรมให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของสังคมไทยนั้น ควรมีการพิจารณาว่าสภาพสังคมในปัจจุบันมีปัญหาเยาวชนอะไรบ้าง เพื่อจะเป็นข้อมูลพื้นฐานจริยธรรมที่เหมาะสมมาพัฒนาและปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุพล สุนทรรัตน์ (2550, บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ผลการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็นของประเด็นจุดเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการเร่งด่วน พบว่า คุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นที่สุด 5 ด้าน คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด และความขยันหมั่นเพียร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของพระธรรมปิฎก (2540, หน้า 41) ที่ให้แนวคิดว่าจะต้องพัฒนาจริยธรรมหลักแล้วจริยธรรมอื่น ๆ ก็จะพัฒนาด้วยในลักษณะของความสัมพันธ์ อาศัย เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน หรือการบูรณาการจริยธรรมนั่นเอง

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรบูรณาการ

1. การสร้างหลักสูตรบูรณาการ พบว่า มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ 4 ขั้น คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ 4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรวิจัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 77) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างรอบคอบ ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาใด ๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญเพื่อนำความต้องการนำไปสู่การวางแผน การดำเนินการตรวจสอบ และการประเมินผลการทำงานที่เกิดขึ้น

2. ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประเมินหลักสูตรแบบปูของคโด้คาเงเลียเท่ากับ 10.27 ซึ่งสรุปตามเกณฑ์การประเมินได้ว่า เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสูงหรือดีมาก สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และตามความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้ง 9 แผน สามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าสถิติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรบูรณาการที่พัฒนาขึ้นนั้น ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีความเหมาะสม ครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ด้านโครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน คือการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีความเหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละวิชา เนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมของ

ครูมีเทคนิคการสอนหลากหลายรูปแบบ โดยยึดการบูรณาการการเรียนการสอนในรูปแบบการสอดแทรกเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนได้คิด และปฏิบัติจริง นักเรียนจะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ไม่เครียดกับการเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวของ บัลด์วินและวิลเลียม (Baldwin and Williams, 1988, p. 4-5) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติจริงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐนิชาห์ วรณนภาลัย (2549, บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีแบบพหุวิทยาการ เรื่องเพลงและภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าสถิติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าสถิติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะว่าหลักสูตรบูรณาการนี้มีคุณภาพสามารถที่จะเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น นั่นคือ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในทางที่ดีขึ้น ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในด้านอื่น ๆ ที่จะพัฒนาเพิ่มสูงขึ้นในระดับที่พึงประสงค์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริย์ ศรีไตรรัตน์ (2542, บทคัดย่อ)

ศึกษาผลของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และสถานการณ์จำลองที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.3 ผลการเปรียบเทียบเจตคติเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าสถิติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าสถิติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยหลักสูตรบูรณาการเป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเชิงจริยธรรมในเชิงบวก ซึ่งถือได้ว่าหลักสูตรบูรณาการนี้มีคุณภาพที่สามารถพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนมีแนวโน้มจะตระหนักและเห็นความสำคัญของการเป็นผู้มีจริยธรรม อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการมีจริยธรรมของนักเรียนที่มีการพัฒนาเพิ่มสูงขึ้นในระดับที่น่าพึงพอใจ สอดคล้องกับทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969, p 32) กล่าวว่า จริยธรรมสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ถ้าได้รับการส่งเสริม และฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เอลิส และไวทเลย์ (Ellis & Whitley, 1979, p.44 อ้างถึงในวัลลภา จันทรพีญ, 2544,

หน้า 260) กล่าวว่า เมื่อบุคคลต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็สามารถทำได้โดยการปรับเปลี่ยนความคิดหรือความรู้สึกของตนเอง

ขั้นที่ 4 ผลการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตร โดยพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินคุณภาพของหลักสูตร ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมมาปรับปรุงแก้ไข ให้หลักสูตรบูรณาการมีความสมบูรณ์ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาจัดทำเป็นหลักสูตรบูรณาการที่สามารถนำไปทดลองใช้จัดการเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 นี้ นำแนวคิด และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) และพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางของการศึกษาให้เกิดผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้น ถ้านำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ควรคำนึงถึงระดับพัฒนาการของนักเรียน ปรับรูปแบบการบูรณาการ ปรับเนื้อหาสาระ และเทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียน
2. ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน-

อาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 อย่างละเอียดทุกแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน โดยลดบทบาทของครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ คอยสังเกตพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในขณะที่เดียวกัน เพิ่มบทบาทของนักเรียนเป็นผู้นำ ผู้คนควหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ครูผู้สอนควรเตรียมกิจกรรมนันทนาการเพื่อความสนุกสนาน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจก่อนเข้าสู่บทเรียนและหลังจากเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้กับครูและนักเรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นในการพัฒนาจริยธรรม โดยการบูรณาการสอดแทรกจริยธรรมในทุกกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนควบคู่ไปกับการด้านวิชาการในทุกช่วงชั้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการสอนจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และจัดทำหลักสูตรบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น ๆ และทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะทางภาษา เป็นต้น

2. ควรนำรูปแบบ และวิธีการของหลักสูตรบูรณาการที่พัฒนาขึ้น ไปใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ณัฐนิชาช วรรณภักดิ์. (2549). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระคนตรีแบบพหุวิทยาการ เรื่อง เพลงและภูมิปัญญาชาวบ้านเมืองแปดริ้ว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

คนุพล สุนทรรัตน์. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน*

โรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

นราทิพย์ พุ่มทรัพย์. (2552, 1 กรกฎาคม). *เผยผลวิจัยพบคนไทยซื้อสัตย์น้อยลง. เดลินิวส์, (หน้า 22)*.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2540 ก). *การพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

- วัลลภา จันทร์เพ็ญ. (2544). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรม ของนักศึกษา
ช่วงอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
ดุยบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543 , พฤษภาคม - สิงหาคม). กระบวนทัศน์ใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อ
พัฒนาศักยภาพของบุคคล, *วิชาการศึกษาศาสตร์*, 1(3), 19-20.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2551). *มาตรฐาน
ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานรอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553)*. กรุงเทพฯ: จุดทอง จำกัด.
- สุนทร บำเรอราช. (2536). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร*. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉริย์ ศรีไตรรัตน์. (2542). *ผลของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองที่มีต่อ
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Fraenkel & Wallen. (2000). *How to Design and Evaluate Research in Education*. San Francisco
Seattle University.